

СТАТИСТИКА НА ДОХОДИТЕ И УСЛОВИЯТА НА ЖИВОТ В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2016 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

Оценка на бедността

През 2016 г. линията на бедност в област Велико Търново е била 265.8 лв. средно месечно на лице от домакинство, при 308.2 лв. за страната. При този размер на линията под прага на бедност са били 20.0% от населението на областта, при 22.9% за страната.

1. Основни индикатори за бедност в област Велико Търново

	2012	2013	2014	2015	2016
Линия на бедност - средномесечен размер - левове	235.8	260.5	269.10	289.4	265.8
Относителен дял на бедните - % от населението	19.7	15.2	21.4	19.1	20.0
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	44.3	42.9	49.9	45.5	44.9
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	22.0	25.3	27.9	22.9	22.4
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	6.5	5.0	9.3	5.4	5.5
Коефициент на Джини ¹	35.3	30.1	43.0	29.5	31.5

В сравнение с предходната 2015 година размерът на линията на бедност намалява със 8.2%, а относителният дял на бедното население се увеличава с 0.9 процентни пункта.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2016 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения за безработица, временна неработоспособност, бременност и майчинство, социални помощи и др.), равнището на бедност в областта се повишава от 20.0 до 22.4%, или с 2.4 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 44.9%, или с 24.9 процентни пункта.

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Отдел „Статистически изследвания - Велико Търново“

През 2016 г. най-висок размер на линията на бедност средномесечно на лице от домакинство има област София (столица) - 472.6 лв., с равнище на бедност 20.2%, а с най-нисък размер на линията на бедност е област Видин - 194.3 лв., където равнището на бедност е 17.9%. Област Велико Търново заема 19-то място по размер на линията на бедност средномесечно на лице.

При изчисляване на линията на бедност за всяка област е приложен същият метод, както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги посочени в табл. 2.

2. Показатели за материални лишения в област Велико Търново през 2016 година

Въпроси към домакинството, свързани с ограничения		Относителен дял от населението - %
1	Имало ли е домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: • заем за покупка на жилището, в което живее домакинството • наем за жилището, в което живее домакинството • текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) • вноски за погасяване на кредити	46.7
2	Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома	71.8
3	Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пилешко или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	48.6
4	Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	65.9
5	Притежава ли домакинството телефон (вкл. мобилен)	4.5
6	Притежава ли домакинството цветен телевизор	0.9
7	Притежава ли домакинството автоматична перална машина	10.9
8	Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	20.9
9	Ограничава ли се домакинството при отоплението на жилището поради недостиг на средства	42.0

През 2016 г. 44.0% от населението на област Велико Търново е живяло в тежки материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя), при 31.9% средно за страната,

Отдел „Статистически изследвания - Велико Търново“

като спрямо предходната година се регистрира увеличение на това население с 2.2 процентни пункта.

**3. Население, живеещо с материални лишения по пол
в област Велико Търново**

	(Проценти)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Общо	61.9	52.2	40.5	41.8	44.0
Мъже	62.1	50.1	40.8	42.8	45.6
Жени	61.7	54.2	40.3	40.9	42.4

Домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност

За безработни домакинства в изследването се считат домакинствата, чиито членове не са били заети през последните четири седмици, т.е. всички членове на домакинството на 16 и повече навършени години са били или безработни, или неактивни. Ниската икономическа активност за домакинството се отнася до съотношението между броя месеци, в които всеки член от домакинството във възрастовата група 18 - 59 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общия брой месеци, които теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. За лицата, които декларират, че работят на непълно работно време, броят на месеците се преизчислява на пълно работно време въз основа на отработените часове.

Лица, живеещи в домакинство с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 – 59 годишните, с изключение на студентите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период.

4. Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност на възраст 18 - 59 навършени години, в област Велико Търново

	2012	2013	2014	2015	2016
Брой лица - хиляди	17.7	19.0	27.7	19.7	22.2
% от населението	12.6	15.3	21.9	16.5	18.1

Следвайки дефиницията, през 2016 г. в областта 22.2 хил. лица са живели в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или 18.1% от населението, (11% за страната). Спрямо 2015 г. относителният им дял нараства с 1.6 процентни пункта.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2016 г. близо половината от населението на областта - 49.7%, или 122.0 хил. лица, са се нуждаели от специални грижи за преодоляване на бедността, социалното неравенство и изключването от активна трудова дейност.

5. Население в риск от бедност или социално изключване по пол в област Велико Търново

	2012	2013	2014	2015	2016
Общо					
Брой лица - хиляди	162.3	140.8	115.9	120.6	122.0
% от населението	63.1	55.4	46.1	48.7	49.7
Мъже					
Брой лица - хиляди	75.3	66.3	56.6	60.6	62.6
% от населението	62.5	53.1	46.8	50.6	52.7
Жени					
Брой лица - хиляди	87.0	74.5	59.3	59.9	59.4
% от населението	63.6	57.7	45.5	46.8	46.9

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 300 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

От 2015 г. с финансовата подкрепа на Европейската комисия се проследяват домакинствата от 9-а и 10-а ротационна група съответно за пета и шеста вълна на участие. Размерът на извадката за 2016 г. включва 8 600 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната.

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава

Отдел „Статистически изследвания - Велико Търново“

тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната

Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече навършени години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (RB040) за лицата на 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи в изследването (RB050a).

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ - www.nsi.bg в рубриката „Социално включване и условия на живот“.